

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIAUS**

**PAŽYMA
DĖL LINOS RIMKIENĖS RADIO STOTYJE „MAŽEIKIŲ AIDAS“ VESTŲ LAIDŲ**

2019 m. sausio 7 d. Nr. 3–4 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2018 m. rugpjūčio 16 d. gavo 2018 m. rugpjūčio 13 d. skundą „Dėl politinės reklamos ir jos finansavimo“, kuriame teigiama, kad „*Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narė Lina Rimkienė nuo 2018 m. birželio 4 d. kiekvieną pirmadienį Mažeikių aidas, UAB radijo stoties laidoje „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ vykdo galimai politinę reklamą.*“ Taip pat prašoma „*atlikti skundo tyrimą; atliktas tyrimas atskleis, ar šioje laidoje buvo skleidžiama neskelbta mano privataus asmens duomenų informacija ir šmeižtas bei yra paslėpta politinė reklama; ar tokia informacija galėjo pažeisti Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo nuostatas ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus; ar pažeistos mano teisės ir teisėtų interesų apsauga, nekaltumo prezumpcija.*“ Kartu su skundu buvo pateikta vizualinė medžiaga ir straipsnis laikraštyje „Didmiestis“.

2018 m. rugpjūčio 23 d. VRK išsiuntė atsakymą „Dėl Jūsų skundo“ skundo autoriui, kuriame buvo teigiama, kad „*VRK neturi įgaliojimų tirti Jūsų atžvilgiu radijo stoties laidoje „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ išsakytų galimai šmeižiamojo pobūdžio teiginių.*“ Be to, VRK skundo autoriui pateikė kelias alternatyvas, siekiant apginti jo teisėtus interesus. Pranešime nurodytų aplinkybių tyrimą „Dėl Linos Rimkienės politinės reklamos ir jos finansavimo“ 2018 m. rugpjūčio 30 d. VRK posėdyje buvo pavesta atlikti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui.

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.* Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 1 punktą, politinė reklama nelaikoma ne politinės kampanijos laikotarpiu skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, jų valdymo organų veiklą, išskyrus atvejus, kai tokiais pranešimais yra

agituojama per būsimą politinę kampaniją balsuoti valstybės politiko, politinės partijos ar jos nario interesais arba už tokius pranešimus yra atsilyginama ar numatoma atsilyginti.

VRK 2018 m. rugsėjo 3 d. raštu Nr. 2-834(7.9) kreipėsi į Visuomenės informavimo etikos komisiją, prašydama pateikti nuomonę dėl paslėptos politinės reklamos, o 2018 m. rugsėjo 7 d. VRK išsiuntė paklausimą Nr. 2-839(7.9) radijo stočiai UAB „Mažeikių aidas“ ir paklausimą Nr. 2-840(7.9) Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narei Linai Rimkienei.

2018 m. rugsėjo 14 d. gautas radijo stoties UAB „Mažeikių aidas“ atsakymas (reg. Nr. 1-1806(7.9), kuriame teigiama, kad *„pasiūlymas dalyvauti radijuje laidoje buvo teikiamas tiek savivaldybės Tarybos, tiek rajono savivaldybės administracijos atstovams. Į šį kvietimą atsiliepė Tarybos narė Genoveita Gricienė, Judyta Tekingunduz, Paulius Auryla, bei Lina Rimkienė.“* Atsakyme pažymima, kad L. Rimkienės populiarumas, kompetencija bei patirtis leido neapsiriboti vienkartinė klausimų–atsakymų laida, jai buvo pateiktas pasiūlymas pačiai nemokamai vesti autorinių laidų ciklą apie rajono aktualijas. Į klausimą, kas parenka laidos pokalbių temas, UAB „Mažeikių aidas“ atsakė, kad už pokalbių temas parinkimą bei visą pateiktą informaciją yra atsakinga Lina Rimkienė. Atsakyme radijas nurodo, kad iš viso nuo 2018 m. liepos 9 d. iki rugpjūčio 27 d. buvo įrašytos 7 radijo laidos (laidos trukmė nuo 27 min. iki 37 min.), kurios buvo transliuojamos neatlygintinai. Kadangi tyrimą atlikę asmenys nustatė, kad iš viso buvo įrašyta 13 laidų, 2018 m. lapkričio 16 d. buvo išsiųstas paklausimas UAB „Mažeikių aidas“ direktoriui, kad jis patikslintų informaciją ir nurodytų, kiek 2018 m. buvo transliuota laidų su Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nare Lina Rimkiene. VRK negavus atsakymo iš UAB „Mažeikių aidas“, buvo susisiekiama telefonu su įmonės direktoriumi dėl informacijos pateikimo. UAB „Mažeikių aidas“ direktorius teigė, kad informaciją pateiks, tačiau atsakymas negautas iki šiol (2019-01-04).

2018 m. rugsėjo 18 d. gautas Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narės Linos Rimkienės atsakymas (reg. Nr. 1-1859(7.9), kuriame patvirtinamas UAB „Mažeikių aidas“ atsakymas, kad Radijo stoties „Mažeikių aidas“ direktorius pasiūlė L. Rimkienei kartą per savaitę kalbėti aktualiomis savivaldybės opozicijai temomis. Atsakyme L. Rimkienė teigia, kad *„laidas planavome transliuoti nepertraukiamai, iki Mažeikių rajono savivaldybės tarybos kadencijos pabaigos“*. Taip pat atsakyme nurodoma, kad radijo laidos buvo transliuojamos neatlygintinai bei pertransliuojamos socialinio tinklo Facebook L. Rimkienės paskyroje. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad į klausimą, kas parenka laidų temas radijo stotyje „Mažeikių aidas“, L. Rimkienė ir „Mažeikių aidas“ atsakė skirtingai. L. Rimkienė nurodė, kad pokalbių temas parinkdavo laidos vedėja Audronė Ūdraitė.

2018 m. spalio 24 d. gautas Visuomenės informavimo etikos komisijos atsakymas Nr. 1-2163(7.9), kuriame teigiama, kad *„vertindama programą „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“, Komisija atkreipė dėmesį, jog L. Rimkienė yra politikė, viešas asmuo, vedanti radijo laidas, kurias galimai naudoja savo ir savo politinės partijos reklamai.“* Atsakyme nurodoma, kad L. Rimkienė

turi išskirtinę galimybę savireklamai ir akivaizdų pranašumą prieš kitus politikus ir politines partijas, todėl Komisija bendru sutarimu išreiškė nuomonę, kad programos (laidos) „Opozicinė valanda su Lina Rimkiene“ laikytinos paslėpta L. Rimkienės politinė reklama.

Iš L. Rimkienės profilio socialiniame tinklalapyje *Facebook* pateikiamos informacijos nustatyta, kad laida „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ tiesiogiai buvo transliuojama nuo 2018 m. birželio 4 d. iki 2018 m. rugpjūčio 27 d. kiekvieną pirmadienio rytą, išskyrus rugpjūčio 20 d. Be to, dar viena laida buvo transliuojama 2018 m. spalio 29 d. Iš viso per nurodytą laikotarpį buvo įrašyta 13 laidų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kiekviena laida buvo transliuojama tiesiogiai per radijo stotį „Mažeikių aidas“ ir socialinį tinklą *Facebook*. Be L. Rimkienės, radijo laidos metu kartu būdavo ir radijo stoties „Mažeikių aidas“ radijo laidų redaktorė Audronė Ūdraitė. Redaktorė kartais laidų metu užduodavo klausimų L. Rimkienei ar prašydavo patikslinti, ką L. Rimkienė nori pasakyti vienu ar kitu klausimu.

Peržiūrėjus L. Rimkienės *Facebook* paskyroje esančias laidas „Opozicijos valanda su Lina“, nustatyta, kad:

1. 2018 m. birželio 4 d. laidoje kalbama apie Mažeikių rajono gydymo įstaigų problemas: gydytojų trūkumą bei ligoninių problemas (laidos trukmė 22 min. 21 sek.).

2. 2018 m. birželio 11 d. laidoje kalbama apie Mažeikių Sodų pagrindinę mokyklą ir apie buvusią ir naują mokyklos direktorę. L. Rimkienė išreiškia nuomonę, kad būtina investuoti į Mažeikių Sodų pagrindinę mokyklą, todėl laidos pabaigoje pažada, kad šią mokyklą „*prikels naujam gyvenimui*“. Be to, laidos pabaigoje L. Rimkienė garantuoja, kad nežada baigti savo kadencijos šia kadencija, ir pažymi, kad kandidatuos rinkimuose ir toliau (laidos trukmė 33 min. 47 sek.).

3. 2018 m. birželio 18 d. laidoje kalbama apie degalinę „CIRCLE K“ ir jos statybą Mažeikiuose. Laidos metu L. Rimkienė prisistato kaip šios laidos autorė (laidos trukmė 31 min. 52 sek.).

4. 2018 m. birželio 25 d. laidoje kalbama apie daugiabučių namų kiemus, jų renovaciją. Teigiama, kad nebuvo skiriamas joks finansavimas daugiabučių namų kiemams, tačiau dėl aktyvios tiek gyventojų, tiek opozicijos veiklos bei dėl didelio triukšmo, sukulto *Facebook* paskyroje, buvo skirta 200 000 Eur kiemų renovacijai. Opozicijos reikalavimu buvo sudaryta darbo grupė. Opozicijoje veikė administracijos darbuotojai, kuriems vadovavo Saulius Šiurys. Taip pat į laidą buvo pakviesti opozicijos atstovai Paulius Auryla ir Lina Rimkienė (laidos trukmė 45 min. 42 sek.).

5. 2018 m. liepos 2 d. laidoje kalbama apie Mažeikių ligoninę. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos opozicijos reikalavimu ir Kontrolės komiteto reikalavimu buvo sudaryta savivaldybės tarybos komisija iš 9 narių, tarp kurių buvo ir L. Rimkienė. Pasiremddama surinkta tyrimo medžiaga ir Viešųjų pirkimų tarnybos padarytomis išvadomis, L. Rimkienė teigia, kad yra

padarytos nusikalstamos veikos. Opozicijos atstovai kreipėsi į teisėsaugos institucijas dėl tyrimo pradėjimo dėl Mažeikių ligoninės (laidos trukmė 34 min. 37 sek.).

6. 2018 m. liepos 9 d. laidos temą rekomendavo, kaip L. Rimkienė teigė, „Facebook draugas“. Laidoje kalbama apie Mažeikiuose veikiančią, bet dabar uždaromą šeimyną „Žemyna“ ir kokios priežastys lėmė, kad vaikai buvo paimiti (laidos trukmė 39 min. 2 sek.).

7. 2018 m. liepos 16 d. tęsiama liepos 9 d. laidos tema. Laidoje dalyvauja Mažeikių vaikų globos centro specialistės. Laidos metu kalbama, kaip gyvena iš šeimynos „Žemyna“ paimiti vaikai (laidos trukmė 38 min. 30 sek.).

8. 2018 m. liepos 23 d. laidoje kalbama apie liepos 13 d. sudegusį socialinį būstą Mažeikiuose. Diskutuojama, kas tokiu atveju atlieka remontą, kas prisiima atsakomybę. L. Rimkienė atkreipia dėmesį į tai, kad nuo penktadienio popietės, kada sudegė socialinis būstas, iki pirmadienio nei vaiko teisių skyrius, nei savivaldybė nepasidomėjo apie šeimą, kuri gyveno tame socialiniame būste. L. Rimkienė pati susisiekė dėl socialinio būsto atstatymo po gaisro su administracijos direktoriumi, kuris teigė, kad socialinis būstas bus suremontuotas pagal galimybes, ir asmenys, nukentėję nuo gaisro, gali kreiptis į savivaldybę (laidos trukmė 35 min. 14 sek.).

9. 2018 m. liepos 30 d. laidoje dalyvauja Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės komiteto pirmininkas Paulius Auryla. Jis kalbėjo apie daugiabučių namų administratoriaus – UAB „Admituras“ teikiamas / neteikiamas paslaugas (laidos trukmė 33 min. 2 sek.).

10. 2018 m. rugpjūčio 6 d. tęsiama liepos 30 d. laidos tema. Laidoje dalyvauja nuolatinė laidos žiūrovė, kuri daugiau negu dešimt metų per teismus bando įrodyti, kad daugiabučių namų administratorius UAB „Admituras“ jai nesuteikė paslaugų. L. Rimkienė siūlo Renatai Vitkutei visą informaciją perduoti Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės komitetui, nes jis šiuo metu nagrinėja klausimą dėl UAB „Admituras“ neteikiamų paslaugų (laidos trukmė 43 min. 27 sek.).

11. 2018 m. rugpjūčio 13 d. laidoje kalbama apie paramą smulkiajam ir vidutiniam verslui. Kritikuojamas savivaldybės Komunikacijos skyrius, kad jis neviešina informacijos apie verslą. L. Rimkienė siūlo dėl verslo pagrindų kreiptis į Mažeikių turizmo ir verslo informacijos centrą (laidos trukmė 32 min. 58 sek.).

12. 2018 m. rugpjūčio 27 d. laidoje dalyvauja Mažeikių Kalnėnų pagrindinės mokyklos mokinių prezidentas. Laidoje kalbama apie labai prastos būklės „Skate“ parką Mažeikiuose, kuris buvo atidarytas be jokių įregistravimo dokumentų ir kelių pavojų parke besilankančių žmonių saugumui. Teigiama, kad Mažeikių rajono savivaldybės meras ir valdančioji dauguma nesugebėjo šių klausimų išspręsti nuo 2016 m. L. Rimkienė laidos metu klausė Mažeikių Kalnėnų pagrindinės mokyklos mokinių prezidento, ar jis sutiktų su L. Rimkiene susiburti į komandą ir sutvarkyti Mažeikių rekreacijos zoną (laidos trukmė 36 min. 47 sek.).

13. 2018 m. spalio 29 d. laidos vedėja Audronė Ūdraitė pristato L. Rimkienę, kuri šiandien pristatys pranešimą apie daugiabučių technikos priežiūros tarifą, kuris turėjo būti sumažintas nuo 2018 m. gegužės mėnesio. L. Rimkienė teigia, kad piktnaudžiaujant, per techninės priežiūros tarifą, iš daugiabučių gyventojų bus nusavinta apie 160 000 Eur per 7 mėnesius. Be to, pranešime teigiama, kad pareigomis taip pat piktnaudžiauja Mažeikių rajono meras. Taip pat L. Rimkienė *Facebook* paskyroje, kurioje yra įkeltas šis laidos įrašas, prašo dalintis šia informacija (laidos trukmė 16 min. 5 sek.).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2018 m. spalio 8 d. minėtoje L. Rimkienės *Facebook* paskyroje buvo įkeltas vaizdo įrašas, kuriame teigiama, kad pradamas laidų ciklas iš įvairiausių verslo bendruomenių. Minėtame vaizdo įrašė L. Rimkienė kalbina UAB „Ligita“ direktorę, kuri verslą pradėjo kurti nuo 17 metų ir šiuo metu valdo 5 parduotuves Vakarų Lietuvos regione.

Peržiūrėjus L. Rimkienės *Facebook* profilį, nustatyta, kad iš viso nuo 2018 m. birželio 4 d. iki 2018 m. spalio 29 d. buvo tiesiogiai transliuota 13 laidų (iš viso įrašyta 7 val. 23 min. 32 sek.) iš radijo stoties „Mažeikių aidas“. Kiekvienos tiesioginės laidos „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ transliacijos metu žiūrovai (klausytojai), stebintys (klausantys) laidą „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ turėjo galimybę užduoti klausimus laidos vedėjai. Pažymėtina, kad iš viso *Facebook* internetiniame puslapyje transliuotas laidas peržiūrėjo 53 100 *Facebook* vartotojų (kiekvieną laidą „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“ internetiniame tinklalapyje Facebook peržiūrėjo nuo 2 100 iki 11 000 žiūrovų).

Manytina, kad temų pasirinkimą minėtoje laidoje lėmė aktualios problemos, su kuriomis susiduria Mažeikių rajono gyventojai. Paminėtina ir tai, kad kai kurių laidų metu yra kritikuojamas Mažeikių rajono savivaldybės darbas bei jos priimti ir (ar) nepriimti sprendimai. Taip pat L. Rimkienė akcentuoja savo indėlį sprendžiant problemas ir teikia pasiūlymus bei patarimus, kaip spręsti aktualias problemas, su kuriomis susiduria Mažeikių rajono gyventojai. Tokio pobūdžio radijo laidos vedimas ir tiesioginis jos transliavimas ne tik radijo stotyje, bet ir asmeninėje L. Rimkienės *Facebook* paskyroje didina L. Rimkienės žinomumą bei suteikia galimybę tiesioginiai bendrauti su potencialiais rinkėjais. Be to, politikas, užsiimdamas tokio pobūdžio veikla, pažeidžia lygiateisiškumo principą, nes įgyja pranašumą prieš kitus politikus ir politines partijas. Nenustatyta, kad L. Rimkienės vestose laidose būtų minima partija, ji populiarinama.

Primintina, kad 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2018 m. lapkričio 7 d., o L. Rimkienė laidas radijo stotyje „Mažeikių aidas“ vedė nuo 2018 m. birželio 4 d. iki 2018 m. spalio 29 d. Tačiau dar 2018 m. balandžio 28 d. naujienų portale 15min.lt buvo paskelbta informacija, kad Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narė L. Rimkienė 2019 m. kandidatuos į Mažeikių rajono savivaldybės merus¹. L. Rimkienė yra viešas asmuo, kuris, vesdamas

¹ <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/konservatoriai-patvirtino-44-kandidatus-i-merus-56-963918>

laidą pavadinimu, kuriame yra nurodoma jos pavardė, įgyja žinomumą visuomenėje. Nors L. Rimkienė laidas vedė neatlygintinai, tačiau toks politikės dalyvavimas laidų transliacijoje yra naudingas jai, nes yra formuojamas jos, kaip įtakingo asmens, įvaizdis, ir akivaizdžiai rodo jos išskyrimą iš kitų politikų. Be to, politikai paprastai patys moka už politinės reklamos skleidimą.

Įstatymo 16 straipsnyje nurodyta, kad draudžiama skleisti politinę reklamą politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai, išskyrus diskusijų laidas (2 dalies 1 punktą), o pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, *prasidejus politinei kampanijai visos išlaidos, skirtos politinei kampanijai finansuoti, gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų.*

Įstatymo 15 straipsnio 1 dalis numato, kad *politinės kampanijos laikotarpiu politinė reklama turi būti teisės aktų nustatyta tvarka pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.* Politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama, o už jos skleidimą taikoma teisės aktų nustatyta atsakomybė.

Taigi dauguma politinės reklamos skleidimo ir finansavimo reikalavimų galioja tik politinės kampanijos metu. Įstatymai nereglamentuoja, kaip gali būti skleidžiama, finansuojama politikų politinė reklama ne politinės kampanijos laikotarpiu, nedraudžia skleisti politinę reklamą neatlygintinai ne politinės kampanijos metu.

UAB „Mažeikių aidas“ lėšomis transliuota radijo laida „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“, kurią vedė Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narė L. Rimkienė, vertintina, kaip šiai tarybos narei radijo stoties suteikta nauda, tai yra buvo sudarytos sąlygos didinti jos žinomumą neatlygintinai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į Visuomenės informavimo etikos komisijos nuomonę, siūloma:

1. Pripažinti Linos Rimkienės politinė reklama radijo stotyje „Mažeikių aidas“ nuo 2018 m. birželio 4 d. iki spalio 29 d. transliuotas laidas „Opozicijos valanda su Lina Rimkiene“.

2. Perduoti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai nagrinėti, ar Lina Rimkienė, pasinaudodama nemokama galimybe vesti radijo laidą, kuri laikytina jos pačios politinė reklama, radijo stotyje „Mažeikių aidas“, nepažeidė Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Laima Lazauskienė

Darbuotoja

Indrė Zubavičiūtė